

TÜBİTAK

TÜBİTAK PROJE YARIŞMASI

**PROJE ALANI
TARİH**

**PROJE ADI
OSMANLI DA SARAYLAR**

EMRE TAŞTAN

**Proje Danışmanı:
TanerÖZDEMİR**

Erzurum

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

Ocak 2015

TEŞEKKÜR

Projemizin yapımında bizden yardımlarını esirgemeyen danışman öğretmenimiz Taner ÖZDEMİR' e, ailelerimize, okul idarecilerine ve öğretmenlerimize teşekkür ederiz.

İÇİNDEKİLER

KAPAK

TEŞEKKÜR.....	2
PROJENİN ADI.....	4
PROJENİN AMACI.....	4
PROJENİN SINIRLARI -ÖRNEKLEM.....	4
PROJENİN YÖNTEM VE METODU.....	4
GİRİŞ.....	5
OSMANLI SARAYLARININ BÖLÜMLERİ	5
ENDERUN.....	6
BİRÜN.....	6
HAREM.....	7
OSMANLI SARAYLARI.....	8
DOLMABAĞÇE SARAYI.....	9
ORHAN BEY SARAY.....	10
TOPKAPI SARAYI.....	11
YILDIZ SARAYI.....	12
ADİLE SULTAN SARAYI.....	13
BEYLERBEYİ SARAYI.....	13
ÇIRAĞIN SARAYI.....	14
DİMETOKA.....	16
EDİRNE SARAYI.....	16
FEVZİ PAŞA SARAYI.....	17
HİDİVA SARAYI.....	18
ZÜBEYDE SULTAN SARAYI.....	19
ÇİFTE SARAYLAR.....	19

İBRAHİM PAŞA SARAYI.....	21
İSHAK PAŞA SARAYI.....	21
TOPHANE SARAYI.....	23
ÜÇÜNCÜ SADABAD SARAYI.....	24
KAYNAKÇA.....	24

PROJENİN ADI

OSMANLIDA SARAYLAR

PROJENİN AMACI

Osmanlı zamanında inşa edilmiş devlet yönetimine katkısı olan, devlet adamı yetiştirmede, din ve bilim alanında alim yetiştirme, padişahın çalışmalarını yaptığı ve zaman geçirdiği, padişah çocuklarının ve devşirme kökenli çocukların eğitim gördüğü, asker eğitimi yapılan, üst düzey devlet adamlarının kaldığı, asker yetiştirilen, sarayları inceleyip gün yüzüne çıkararak günümüzdeki kuşaklara ve meraklılara anlatmaktır.

PROJENİN SINIRLARI (ÖRNEKLEM)

Osmanlı da bulunan sarayları yapılan incelemelere göre bu proje çalışması gerçekleştirilmiştir.

PROJENİN YÖNTEM VE METODU

Osmanlı zamanında inşa edilmiş olan sarayları incelemiş olan tarihçilerin yazılarında yararlanılarak bilgi toplandı birçok resim ve fotoğrafla bu yazılar desteklenilerek bir metin çıkartıldı daha sonra saraylar hakkında yazılmış olan kitaplar okunarak eksik olan bilgiler tamamlandı.

I.KISIM

GİRİŞ

Osmanlı da padişah ve diğer ileri gelen devlet adamlarının ihtiyaçlarını karşılanması, padişahın ailesinin yaşaması için inşa edilen sarayların hem mimari hem de devlet işleri yönünden önemleri büyüktür.

OSMANLI SARAYLARININ BÖLÜMLERİ

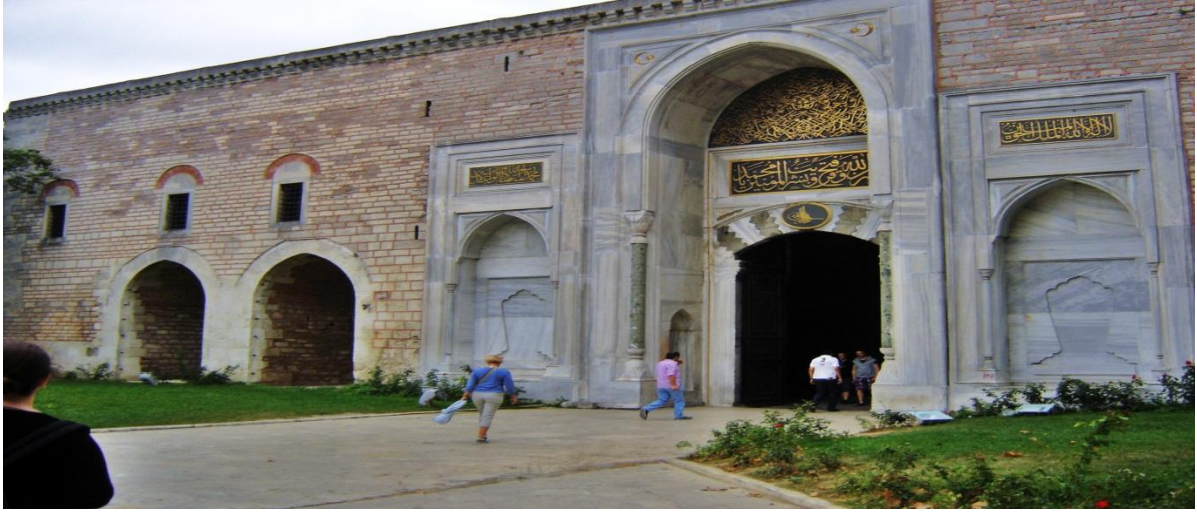
Osmanlı saraylarından en eski örnek Bursa'da Orhan Bey zamanında inşa edilen BeySarayı'dır. Günümüze hiç kalıntısı gelmemiş olan bu saray, daha o dönemde Osmanlısultanlarına henüz "Bey" dendiği için bu adla anılmaktadır. Aynı şekilde Bursa'da, I. Murad'ın annesi Nilüfer Hatun'un yaptırdığı saray da günümüze gelememiş olan erken bir örnektir. Daha sonra bun durumun ortadan kalkma sebebi Osmanlı mimari alanında gelişmesi ve daha sağlam yapılar inşa etmesidir. Osmanlı ilerleyen zamanlarda mimaride gelişerek daha özgün, daha sağlam ve sanatsal değeri yüksek eserleri kullanışlı bir şekilde ortaya çıkarmıştır. döneminde kurulan ve belli değişikliklerle Tanzimat döneminin başına kadar sürüp giden saraylar Birun, Enderun ve Harem olmak üzere üç ana kısımdan oluşmaktaydı.

1. ENDERUN

Kelime olarak sarayın iç hayatı anlamına gelen Enderun, saray ve mabeyn karşılığı olarak kullanılan bir tabirdir. Ayrıca Harem dairesi olarak da bilinmektedir. Teşkilat anlamında ise, Osmanlı sarayında padişahın günlük hayatını geçirdiği ve dinlenmesi, eğlenmesi, çalışması gibi hizmetlerin verildiği birimdir. Sarayın üçüncü ve dördüncü bölümlerini kapsayan Enderun, oda denen koğuşlar, eğitim birimleri, köşkler, kütüphane, hazine, hamam ve camiden oluşmaktadır. Enderun halkı denen saray kadrosu ise, içöğlanları, oda erkânı ve akağalardan oluşmaktaydı. Enderun'un iki türlü fonksiyonu olmaktadır. Birincisi, padişahın özel hizmetlerini yapmak, ikincisi ise devlete yüksek yönetici yetiştirmektir.

2.BİRÜN

Kelime anlamı olarak dış, dışarı olarak ifade edilmektedir. Birün devletin idari teşkilatında dış hizmetlerle alakalı olarak kullanılmış bir tabirdir. Özellikle yükselme döneminde devletin işlerini yürütmekle görevli kişilerin sayısı bir hayli artmıştır. Bunlardan sarayda görev alanlara Enderun, devlet yönetiminde görev alanlara ise Birün denilmiştir. Birün görevlilerinin en büyüğü Sadrazam olup, alt kademeye doğru yüzlerce kişiyi kapsamaktadır. Birün görevlilerinin tayin ve atamaları özel prensiplere göre yapılmaktaydı. Enderun halkının sarayda ikamet etmesine karşın, Birün halkı şehirde ailesi, evi olan her gün hizmet için saraya gelip giden kişilerden oluşmaktaydı. Birün görevlerine atamaları Sadrazam yapılmaktaydı. Geniş anlamda Birün Sadrazamdan başlayarak tüm yöneticileri, divan görevlilerini, İstanbul'daki asker ocaklarını kapsamaktaydı. Hizmetliler: Peykiler, Solaklar, Şatırlar, Mehterler, Sakalar, Hizmet bölükleri efradı yani Çamaşırcı, Aşçı, Ekmekçi, Terzi, Hattatlar, Hakkaklar, Kuyumcular, Demirciler, Silahçılar bu görevliler arasında yer almaktadırlar.

3.HAREM

İslam dünyasında eskiden beri yaygın bir terim olarak bilinen Harem, sarayların ve büyük evlerin sadece hanımlara tahsis edilen bölümü ve selamlığın mukabili olarak kullanılmıştır. Kelime anlamı olarak ise herkesin giremeyeceği yer anlamına gelmektedir. Topkapı Sarayı da padişahların ikametgâhları olduğundan padişahın aile efradı ve onlara hizmet eden kadınlara ayrılmış odalar bölümüne Harem-i Hümayun denilmektedir. Osmanlı sarayında Harem hayatının devletin kuruluşundan itibaren mevcut olduğu bilinmekte, Edirne Sarayı'nın yapılmasıyla şekillendiği, İstanbul'un alınmasıyla birlikte geliştirildiği bilinmektedir. Teşkilatlandırılması Fatih Sultan Mehmed döneminde gerçekleştirilmiş, devlet yapısına uygun biçimde devşirme sistemi ile geliştirilmiştir. Burada en alt kademe olan cariyelikten son merteye olan ustalığa (Hasekiliğe, Valide Sultanlık hariç) yükselme birçok bakımdan Enderun Mektebi'ndeki gibidir. Aslında Osmanlı'daki Harem-i Hümayun tabiri hem Harem'i hem de Enderun'u kapsamaktadır. Harem'in tutarlı ve çok gelişkin bir kuruma dönüşmesi XVI. yüzyılın sonlarına rastlamaktadır. Bu dönüşüm Kanuni Sultan Süleyman ve haleflerinin saltanat dönemlerinde meydana gelen değişikliklerin ve özellikle de padişah ailesinin İstanbul'a yerleştirilmesiyle başlamaktadır. Padişah gittikçe saraya kapanmış ve aile üyeleri sancak beylikleri atamaları yapılmadığı için İstanbul'a dönmüşlerdir. XVI. yüzyılın sonlarında padişahın ailesinden kendisi haricinde hiçbir erkek-kadın İstanbul dışına çıkamaz hale gelmiştir. XVII. yüzyılla birlikte Harem, gelişen, yeni teşkilat ve işlevleriyle farklı bir rol üstlenmiştir. Bu dönemde nüfustaki artış önceden büyük bir hiyerarşik örgütlenmeyi gerektirmiştir. Bu genişlemiş Harem ise 'Harem Kurumu' olarak nitelendirilmiştir. Dolayısıyla XVII. yüzyıl sonlarına doğru tam teşkilatlı oturmuş bir kurum haline dönüşmüştür.

OSMANLI SARAYLARI

Dolmabahçe Sarayı

Tophane sarayı

Orhan Bey Sarayı

Üçüncü Sadabad Sarayı

Topkapı Sarayı

Yıldız Sarayı

Adile Sultan Sarayı

Beylerbeyi Sarayı

Çırağın Sarayı

Dimetoka Sarayı

Edirne Sarayı

Fevzi Paşa Sarayı

Hıdiva Sarayı

Zübeyde Sultan Sarayı

Çifte Saraylar

İbrahim Paşa Sarayı

İshak Paşa Sarayı

Nurhan Atasoy Türklerin saray mimarisi alanında verdikleri erken örneklerden günümüze pek az kalıntı gelmiştir. Yine de bu kalıntılardan o yapılar hakkında bir fikir edinilebilir. Burada, Anadolu'daki sarayların başlıcalarının tarihsel bir akış içinde tanıtmaya çalışacağız.

DOLMABAĞÇE SARAYI

Bu alanda bildiğimiz en erken örneklerden biri Konya'daki Selçuklu hükümdarlarına ait saraydır. Bu yapıdan yalnızca bir kule kalıntısı günümüze gelebilmiştir. Kulenin üzerinde konsollara dayanan bir balkonu olan kare planlı bu yapı, 12. yüzyıl başında Selçuklu Sultanı II. Kılıçarslan tarafından yaptırılmıştır. Evliye Çelebi bu köşkün duvarlarının içte ve dışta tümüyle sırlı tuğla ve çini kaplı olduğunu yazmaktadır. Kesme taştan yapılmış olan kulenin cephesinde ise içinde aslan figürlerinin yer aldığı iki niş bulunuyordu.

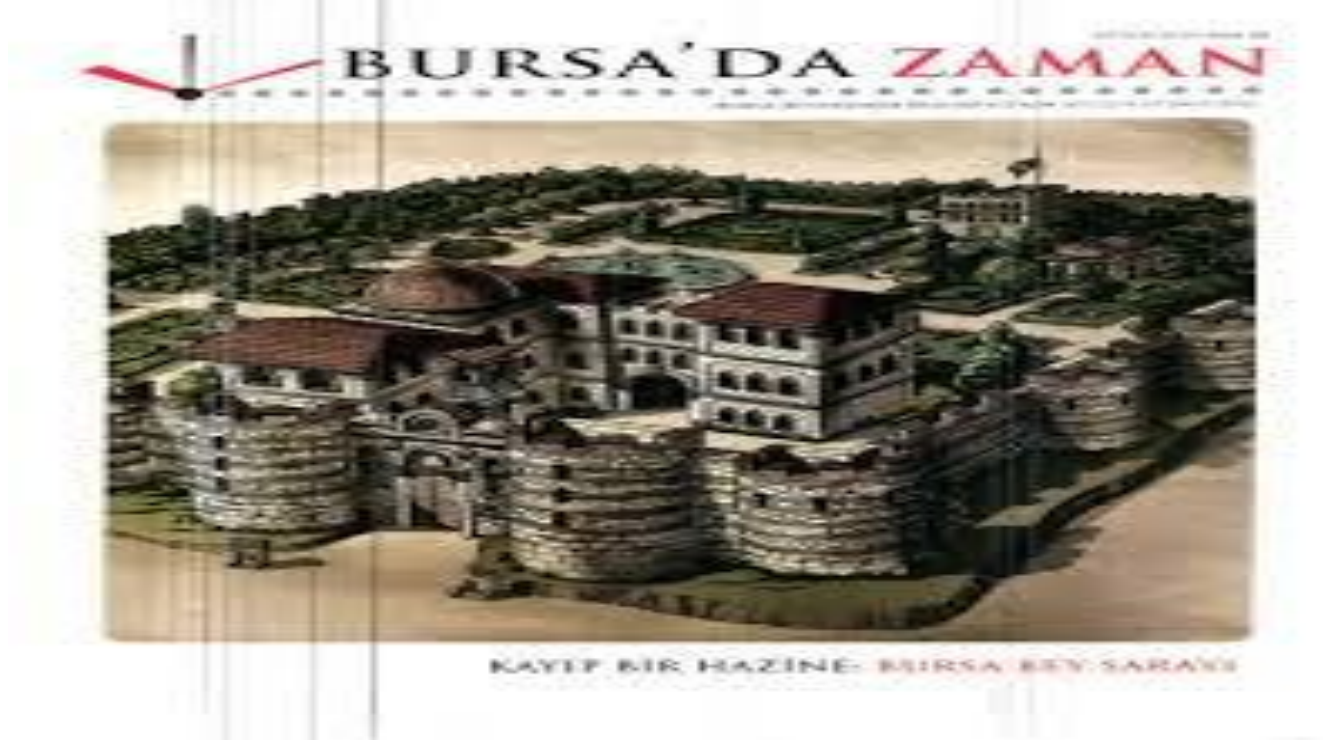
GİRİŞ

ORHAN BEY SARAYI

Osmanlı saraylarından en eski örnek ise Bursa'da Orhan Bey zamanında inşa edilen Bey Sarayı'dır. Günümüze hiçbir kalıntı gelmemiş olan bu saray, daha o dönemde Osmanlı sultanlarına henüz "Bey" dendiği için bu adla anılmaktadır. Yine Bursa'da, I. Murad'ın annesi Nilüfer Hatun'un yaptırdığı saray da günümüze gelememiş olan erken bir örnektir.

TOPKAPI SARAYI

Topkapı Sarayı İstanbul Sarayburnu'nda, Osmanlı İmparatorluğu'nun 600 yıllık tarihinin 400 yılı boyunca, devletin idare merkezi olarak kullanılan ve Osmanlı Padişahları'nın yaşadığı saraydır. Bir zamanlar içinde 4.000'e yakın insan yaşamıştır. Topkapı Sarayı Fatih Sultan Mehmed tarafından 1478'de yaptırılmış, Abdülmecit'in Dolmabahçe Sarayı'nı yaptırmasına kadar yaklaşık 380 sene boyunca devletin idare merkezi ve Osmanlı padişahlarının resmi ikametgahı olmuştur. Kuruluş yıllarında yaklaşık 700.000 m.² lik bir alanda yer alan sarayın bugünkü alanı 80.000 m.² dir. Topkapı Sarayı, saray halkının Dolmabahçe Sarayı, Yıldız Sarayı ve diğer saraylarda yaşamaya başlaması ile birlikte boşaltılmıştır. Padişahlar tarafından terk edildikten sonra da içinde birçok görevlinin yaşadığı Topkapı Sarayı hiçbir zaman önemini kaybetmemiştir. Saray zaman zaman onarılmıştır. Ramazan ayı içerisinde padişah ve ailesi tarafından ziyaret edilen Kutsal Emanetler Dairesi'nin her yıl bakımının yapılmasına ayrı bir önem verilmiştir. Fatih Sultan Mehmed 1465 yılında Topkapı Sarayı'nın inşaatını başlatmıştır.

Topkapı Sarayı'nın ilk defa, adeta bir müze gibi ziyarete açılması Abdülmecit dönemine rastlamıştır. O dönemin İngiliz elçisine Topkapı Sarayı Hazinesi'ndeki eşyalar gösterilmiştir. Bundan sonra Topkapı Sarayı Hazinesi'ndeki eski eserleri yabancılara göstermek gelenek haline gelir ve Abdülaziz zamanında, ampir üslupta camekânlı vitrinler yaptırılır, Hazine'deki eski eserler bu vitrinler içinde yabancılara gösterilmeye başlanır. II. Abdülhamid tahttan indirildiği sıralarda Topkapı Sarayı Hazine-i Hümayûn'un pazar ve salı günleri olmak üzere halkın ziyaretine açılması düşünülmüşse de bu gerçekleşmemiştir.

YILDIZ SARAYI

Yıldız Sarayı, ilk kez Sultan III. Selim'in (1789-1807) annesi Mihrişah Sultan için yaptırılmış, özellikle Osmanlı padişahı II. Abdülhamit (1876-1909) süresinde Osmanlı Devletinin ana sarayı olarak kullanılmış olan saray. Günümüzde Beşiktaş İlçesi'nde yer alır. Dolmabahçe Sarayı gibi tek bir yapı halinde değil, Marmara denizi sahilinden başlayarak kuzeybatıya doğru yükselip sırt çizgisine kadar tüm yamacı kaplayan bir bahçe ve koruluk içine yerleşmiş saraylar, köşkler, yönetim, koruma, servis yapıları ve parklar bütünüdür.

Bu bölge Kanuni döneminden (1520-1566) başlayarak padişahlar için bir avlanma yeri olmuştur. Saray arazisi ile ne oranda örtüştüğü kesin olarak bilinmese de "Civan Kapucıbaşı Bahçesi", "Kazancıoğlu Bahçesi" adını taşıyan bahçe ve koruluklar büyük olasılıkla Yıldız Sarayı arazisini de içermekteydi. Bu bahçeler I. Ahmed döneminde (1603-1617) padişah bahçeleri arasına katıldı. Bundan sonra bölgeye değişik zamanlarda, gereksinim oldukça birçok yapı eklenmiştir. Devrinin en özenle yapılmış yapıları arasında sayılabilecek olan bu yerler, burayı yapı bakımından bir yaşam alanı haline getirmiştir. II. Abdülhamit'in 1876'da iki devrime sahne olan Dolmabahçe Sarayı'nı duygusal nedenlerle terk ederek daha korunaklı olan Yıldız'a çekildiği anlatılır. Bu dönemde Yıldız siyasi yönetimin ana odağı haline gelmiş, hükümet biriminin bulunduğu ve Tanzimat döneminde siyasi yaşamın asıl eksenini oluşturan Bab-ı Ali'yi gölgede bırakmıştır. 1882'de Mithat Paşa ve Mahmut Celaleddin Paşa'nın idamını buyruk eden saray mahkemesi Yıldız Sarayında gerçekleşmiş ve bu nedenle Yıldız Mahkemesi adını kazanmıştır. Bu tarihten sonra Yıldız Sarayı, II. Abdülhamit'in yönetimine istinaden bir korku ve dalavere merkezi olarak ünlenmiş, ve bir dönem "yıldız" sözcüğünün Osmanlı basınında kullanımı, siyasi çağrışımları olabileceği gerekçesiyle, II. Abdülhamit'in sansür idaresi tarafından engellenmiştir. Sultan

Abdülhamit'in 1909 yılında 31 Mart Vakası'ndan sonra tahttan indirilmesi üzerine saray bir halk kalabalığı tarafından yağmalanmış ve kısmen yakılmıştır. Bu yağmalama eylemi sırasında, Abdülhamit'e bildiri vermiş veya polis ajanı olarak çalışmış olan kişilerin kendilerine ait belgeleri arayarak yoketmeye çalıştıkları anlatılır.

ADİLE SULTAN SARAYI

Adile Sultan Sarayı, 1856 yılında Sarkis Balyan tarafından Sultan Abdülmecit için kız kardeşi Adile Sultan'a bir armağan olarak yapılmıştır. 1916'dan itibaren Kandilli Kız Lisesi olarak kullanılmış, 1986 yılında yangında harap olmuştur. Sarayın restorasyonu Sabancı ailesinin katkılarıyla tamamlanmıştır ve 28 Haziran 2007 tarihinde yeniden hizmete açılmıştır.

BEYLERBEYİ SARAYI

Beylerbeyi Sarayı, 1863-1865 yıllarında, İstanbul'un Beylerbeyi semtinde, Üsküdar ilçesinde, eski ahşap bir sahil sarayının yerinde Sultan Abdülaziz tarafından Sarkis Balyan'a yaptırılmıştır. İnşası 2 yıl sürmüş ve yapımında 5.000 kişi çalışmıştır. Çalışan işçilere moral ve şevk vermek amacıyla müzisyenler sürekli müzik çalmışlardır.

Beylerbeyi Sarayı'nın Osmanlı devrinde çekilmiş bir fotoğrafı Cephe ve iç dekorasyonda Doğu ve Türk motifleri, Batı süs öğeleri ile birlikte kullanılmıştır. Denize düşkünlüğüyle bilinen Sultan Abdülaziz ayrıca tavanları bol miktarda deniz ve gemi tabloları ile döşetmiştir. İki katlı yapı haremlik ve selamlık bölümlerini ihtiva eden 24 oda 6 salon ve 6 banyodan ibarettir. Otantik mobilyalar, halılar, perdeler ve diğer eşya olduğu gibi korunmuştur. Denize bakan cephe süsleri, bakımlı bahçe ve orta bölümdeki havuzlu salon ile spiral merdivenler dikkat çeken yerlerdir. Arka yamaçta bir büyük havuz, teraslar ve türünün güzel örneği at ahırları yer almıştır. 1970'li yıllara kadar kullanılan eski ana yol bir tünel ile saray bahçesinin altından geçmekteydi. Yazlık bir saray olarak yapıldığından ısıtma donatımı yoktur. Serinlik vermesi amacıyla ve yapılan görüşmelerin duyulmaması için sarayın içine havuz yaptırılmıştır. Ayrıca sahil tarafında iki küçük seyir köşkü vardı.

ÇIRAĞAN SARAYI

Çırağan Sarayı; İstanbul, Beşiktaş ilçesi, Çırağan Caddesi üzerinde bulunan tarihi saraydır.

Çırağan'ın bugün Beşiktaş ve Ortaköy arasında bulunan yeri 17. yüzyılda "Kazancıoğlu Bahçeleri" diye bilinirdi. 18. yüzyılda Beşiktaş kıyılarını süsleyen denize nazır saraylar ve bahçeler Lale Devri diye bilinen 'Çiçek ve Müzik Aşkı' döneminin en önemli simgelerinden sayılmıştır. Bu dönem, bir eğlence olduğu kadar bir kültür parlaklığı devriydi. Dönemin hükümdarı olan III. Ahmet buradaki mülkünü gözde Vezir-i Azam'ı İbrahim Paşa'ya hediye etmiş ve ilk yalı Nevşehirli Damat İbrahim Paşa tarafından eşi Fatma Sultan (III. Ahmet'in kızı) için inşa ettirilmiştir. Kendisi burada Çırağan Şenlikleri denilen meşale şenliklerini düzenlemiştir. İşte bu olaylar dolayısıyla bu alan Farsça 'da ışık anlamına gelen 'Çırağan' ismiyle anılmaya başlanmıştır. Sultan II. Mahmut 1834'te bu alanı yeniden yapılandırma kararı alır. Önce mevcut olan yalıyı yıktırır. Yapının etrafında bulunan okul ve cami ortadan kaldırılır ve Mevlevihane yakında bulunan bir yalıya nakledilir. Yeni saray için büyük ölçüde ahşap kullanılır gibi görünmesine rağmen esas bölümün temelini yapımında tamamen taş kullanılmıştır. 40 adet sütun dikilerek kalsik bir görünüm verilmiştir.

DİMETOKA SARAYI

Dimetoka Sarayı, bugün Yunanistan sınırları içerisinde yer alan Dimetoka'da bulunan saray. 8. Osmanlı sultanı II. Bayezid'in dünyaya geldiği mekândır.

EDİRNE SARAYI

Edirne Sarayı ya da Saray-ı Cedid-i Amire (Yeni Saray) Edirne'deki Osmanlı saraylarından biridir. İstanbul'daki Topkapı Sarayı'ndan sonra Osmanlı'nın en büyük sarayı idi. Günümüze yalnızca çok küçük bir kısmı ulaşabilmiştir. Şehir merkezinin dışında kuzeyde Tunca nehrinin batısında çok geniş bir avlak ve orman içinde bulunan saray, yaklaşık 3 milyon metrekarelik bir arazi üzerinde kurulu idi. 5 ana meydan ve bu meydan içinde bulunan yapılardan oluşuyordu. İçinde bir Saray Bahçesi bulunurdu. Geçmişte sarayın bulunduğu Sarayıçi bölgesi, günümüzde Kırkpınar güreşlerinin yapıldığı alandır. Yapımına II. Murat döneminde başlanmış, Fatih Sultan Mehmet zamanında Mimar Şehabettin'e tamamlattırılmıştı. En görkemli zamanı, padişah IV. Mehmed'in saltanatlığında yaşandı. Bu devirde içine yeni köşk, oda, kasr, çeşme ve havuzlar yapıldı.

Saray, 19. yüzyıla kadar Osmanlı padişahları tarafından kullanıldı. Saraya gidip kalmış Osmanlı padişahları arasında Kanuni Sultan Süleyman, II. Selim, I. Ahmed, IV. Mehmed, II. Ahmed, II. Mustafa, III. Ahmet bulunur. 22 Ağustos 1829'da Rusların kente girip, şehri terk ettikleri tarih olan 14 Eylül 1829'a kadar geçen süre içinde sarayda büyük bir yıkım yaşandı. 1878'deki 93 Harbi sırasında ise Rusların Edirne'yi işgal edeceği haberi üzerine valinin emri ile sarayın yakınında bulunan cephaneliğin Rusların eline geçmesin diye ateşlenmesi üzerine saray ortadan kalktı. 2008 yılında Edirne Sarayı'nın restorasyonu için çalışma başlatılmıştır.

FEVZİ PAŞA SARAYI

Fevzi Paşa Sarayı, bugünkü Filistin'in El-Halil kentinde bulunan ve I. Dünya Savaşı sırasında Sina ve Filistin Cephesi'nde Fevzi Paşa'nın kumanda ettiği karargâh. Tarihi bina 2006 yılında TİKA tarafından yenilerek Türk Kültür Merkezi adıyla hizmete açıldı.

HİDİVA SARAYI

Hıdiva Sarayı (Hıdiva Yalısı olarak da tanınır), Boğaziçi'nin Avrupa Yakasında, Bebek'te, Cevdet Paşa Caddesi ile deniz arasında ve Bebek Parkı'nın güneyinde bulunan sahil sarayı. Yalı, Akıntıburnu'ndan başlayıp Rumelihisarı Kayalar mevkiine bir yay cizen Bebek Koyu'nun ortasındadır.

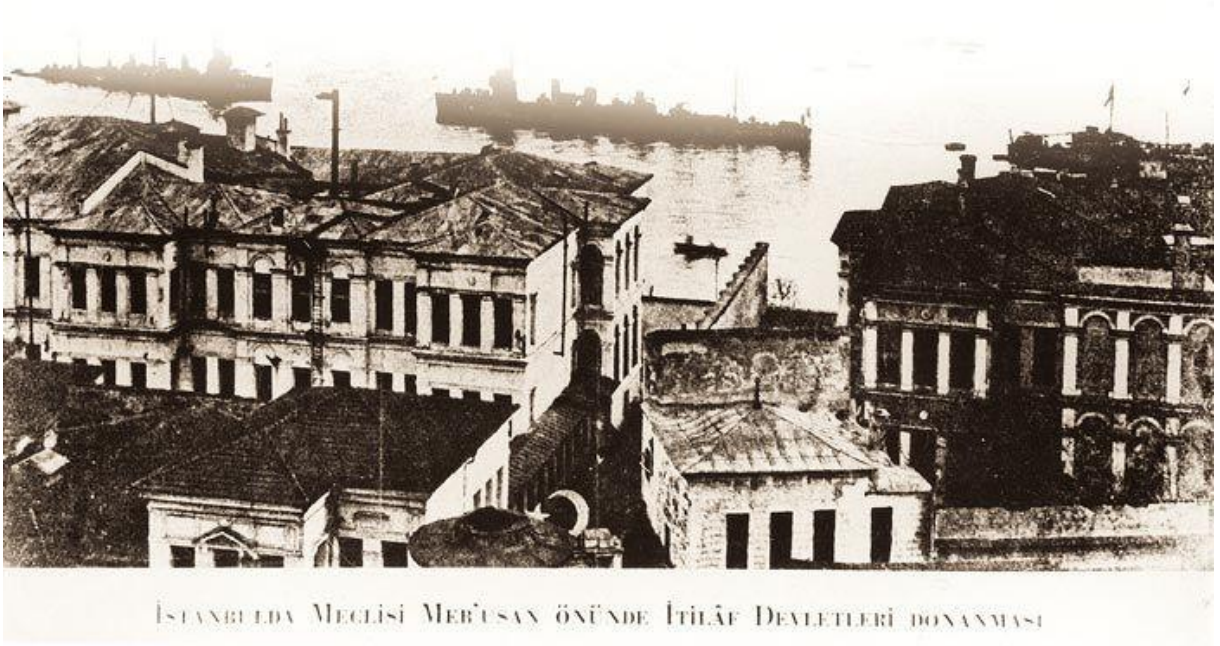

Tarihi kaynaklara göre, bugünkü bina aynı yerde yapılmış üçüncü binadır. İlk yapı, Sultan III. Ahmed'in Kadı askerlerinden Dürrizade Arif Efendi'nin yaşadığı, Lale Devri'nin ünlü yapılarındandı. İkinci yapı ahşap bir bina olan Halilpaşazade Arif Efendi Yalısı'dır. Yalı, önce Rauf Paşa'ya, sonra Sadrazam Ali Paşa'ya (1815-1871) geçmiş, paşanın ölümünden sonra II. Abdülhamid (hd 1876-1909) tarafından satın alınarak Mısır Hıdivi Abbas Hilmi Paşa'nın annesi ve eski hıdiv Tefik Paşa'nın eşi Hıdiva Emine'ye 1896'da hediye edilmişti. Yeni saray, Hıdiva Emine tarafından 20. yüzyılın başında inşa ettirildi ve Hıdiva Sarayı ve Valide Paşa Yalısı olarak tanındı. Bina bu kez İtalyan asıllı Fransız mimar Antonio Lasciac tarafından dönemin modası art nouveau tarzıyla yapıldı. Cumhuriyet'in İlanı'ndan sonra Emine Valide Paşa yalısını Mısır Hükümeti'ne bağışladı. Halen Mısır Arap Cumhuriyeti İstanbul başkonsolosluk binası ve başkonsolos rezidansı olarak kullanılmaktadır. 2002 yılında boşaltılan yalı, 2008-2011 arasında geniş çaplı bir restorasyondan geçti.

ZÜBEYDE SULTAN SARAYI

Zübeyde Sultan Sarayı Ayasofya civarında İshakpaşa mahallesindeki bugün bulunmayan bir saray adı. 1729'da III. Ahmet tarafından kızı Zübeyde Sultan'a bağışlandığı için bu adı almış, sonradan yıkılmıştır.

ÇİFTE SARAYLAR

Çifte Saraylar veya Cemile Sultan Sarayı ile Münire Sultan Sarayı İstanbul'un Beşiktaş ilçesinin Fındıklı semtinde yer alan sahil saraylarıdır. "Salıpazarı Sarayları" olarak da adlandırılırlar. Sultan Abdülmecit'in kızları Cemile Sultan ve Münire Sultan için 1856 ile 1859 yılları arasında inşa ettirdiği bu sarayların mimarı Garabet AmiraBalyan'dır. Binalar, günümüzde Mimar Sinan Üniversitesi tarafından kullanılmaktadır.

CEMİLE SULTAN SARAYI

Çifte Saraylardan Molla Çelebi Camisi'ne yakın olan Cemile Sultan Sarayı'dır. Sarayın yapımı, Mahmut Celaleddin Paşa ile evlendirilen Cemile Sultan'ın düğününden altı ay sonra tamamlanmıştı. İnşaatın tamamlana kadar eşiyle birlikte Emirgan'da Mısırlı İbrahim Paşa Yalısında oturan Cemile Sultan, Nisan 1859'dan itibaren bu sarayda yaşadı. Hayatının son döneminde doktorların tavsiyesi üzerine bu saraydan ayrılmış; önce Göztepe, sonra Erenköy'de yaşamıştır. Cemile Sultan'dan sonra Abdülaziz'in kızlarından Nazime Sultan ile eşi Derviş Paşazade Ahmet Paşa bir süre bu sarayda ikamet etmiştir. Meclis-i Mebusan binası olarak kullanılan Çırağan Sarayı'nın 1910'daki yangında harap olmasının ardından Cemile Sultan Sarayı, Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Ayan olarak kullanılmak üzere Nazime Sultan varislerinden satın alındı; 1913-1920'de meclis binası işlevini gerçekleştirdi ve Osmanlı Devleti'nin yıkılış sürecindeki son meclis oturumlarına tanıklık etti.

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanından sonra bazı İstiklal Mahkemesi davaları bu binada görüldü. Dönemin ünlü gazetecileri Hüseyin Cahit (Yalçın), İkdamcı Ahmet Cevdet (Oran), VelidEbüzziya'nın vatana hıyanet suçundan yargılandığı dava 15-31 Aralık 1923'te bu binada gerçekleşti. 1926 yılından itibaren Güzel Sanatlar Akademisi Cemile Sultan Sarayı'na taşındı ancak saray, 1948 yılında çıkan bir yangından harap oldu. Sedat Hakkı Eldem ve Mehmet Ali Handan tarafından hazırlanan proje doğrultusunda yeniden inşa edilen saray, 1953 yılından itibaren Güzel Sanatlar Akademisi'nin bir parçası olarak kullanılmaya başlanmıştır. . Binanın, geçmişte Osmanlı Parlamentosu Meclis-i Mebusan Salonu ve İstiklal Mahkemesi Salonu olarak kullanılmış olan salonu, günümüzde Konferans Salonu olarak kullanılır.

MÜNİRE SULTAN SARAYI

Çifte Saraylar'dan Tophane yönünde olan Münire Sultan'a tahsis edilmişti. 1882 yılında henüz 18 yaşında olan Münire Sultan'ın ölümünden sonra saray, önce Abdülaziz'in kızı Saliha Sultan'a (1862-1941) sonra Abdülmecit'in kız kardeşi Adile Sultan'a tahsis edildi(kimi kaynaklarda önce Adile Sultan, Sonra Saliha Sultan'a geçtiği şeklinde belirtilir). "Adile Sultan Sarayı" adıyla da anılan saray, Adile Sultan'ın 1899'da ölümünden sonra Abdülaziz'in damadı Ahmet Zülkuf Paşa'ya geçti. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra III. Kolordu Komutanlığı karargahı olarak kullanılan bina daha sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi ve kız lisesi olarak hizmet verdi. Bina, 1969 yılında Güzel Sanatlar Akademisi'ne devredildi. Sedat Hakkı Eldem'in projesi ile yeniden inşa edildi ve 1975 yılından itibaren 21 Kasım 1975'te öğrenime açıldı

İBRAHİM PAŞA SARAYI

İbrahim Paşa Sarayı, Kanuni Sultan Süleyman'ın damadı ve ikinci veziri olan Pargalı Damat İbrahim Paşa'ya ait İstanbul Sultanahmet Meydanı'nda bulunan saraydır. Daha önce At Meydanı Sarayı olarak bilinen yapı İbrahim Paşa'nın Kanuni'nin kızkardeşi ile evlenmesinden sonra İbrahim Paşa Sarayı olarak anılmaya başlanmıştır. Günümüzde Türk ve İslâm Eserleri Müzesi olarak kullanılmaktadır. 16. Yüzyıl Osmanlı sivil mimari örneklerinin en önemlilerinden olan İbrahim Paşa Sarayı, Roma Dönemine uzanan tarihi hipodrum'un kademeleri üzerinde yükselir. 18 yy. Osmanlı Tarihçisi Solakzade'ye göre sarayın yapım tarihi tam olarak bilinmemekle beraber II. Bayezid dönemine denk gelir. (1481-1512). Kanuni zamanında 1521'de tamirat gördüğü de bilinmektedir. Tarihin Topkapı Sarayı'ndan daha büyük ve görkemli olduğunu yazdığı İbrahim Paşa Sarayı, pek çok düğün, şenlik ve kutlamanın yanı sıra, karışık dönemler ve isyanlara da sahne olmuş, İbrahim Paşa'nın 1536'da söylentiye göre Hürrem sultan tarafından boğdurulmasından (padişah ailesinin kanının dökülmesi usul olarak edep dışı olduğundan bu tip kişiler tarihte hep boğdurulmuşlardır.) sonra da aynı adla anılmış, başka sadrazamlarca da kullanılmış, kışla, elçilik sarayı, defterhane, mehterhane, dikimevi ve cezaevi gibi işlevler yüklenmiştir.

İSHAK PAŞA SARAYI

İshak Paşa Sarayı, Ağrı Dağı'nın yakınında, Doğubeyazıt'ın 5 kilometre uzağında eski Doğubeyazıt yanında sarp kayalar üzerine kurulmuş, kartal yuvasını andıran 116 odalı bu saray aslında türbesi, camii, surları, iç ve dış avluları, divan ve harem salonları, koğuşları ile bir bey kalesidir.

İshak Paşa Sarayı, Ağrı Dağı'nın yakınında, Doğubeyazıt'ın 5 kilometre uzağında eski Doğubeyazıt yanında sarp kayalar üzerine kurulmuştur. Kartal yuvasını andıran 116 odalı bu saray aslında türbesi, camii, surları, iç ve dış avluları, divan ve harem salonları, koğuşları ile bir bey kalesidir. Sarayın yapımını 1685'de Doğubeyazıt Sancak Beyi Çolak Abdi Paşa başlatmış, saray onun oğlu Çıldır Valisi İshak Paşa ve torunu Mehmet Paşa tarafından 1784'te bitirilmiştir. 7.600 m² bir sahada yapılan sarayın inşaatı 99 yıl sürmüştür. Türk mimarisinin en güzel örneklerinden olan İshakpaşa Sarayı; Türkistan, Selçuklu ve Osmanlı mimari özelliklerini birleştiren bir yapıdır. Camiinin kubbeleri Türkistan kubbeleri gibidir. Saray Topkapı Sarayı'nı andırır, kapıları ise Selçuklu stilindedir. Tarihi İshak Paşa Sarayı, saraydan öte bir külliye'dir. İstanbul Topkapı Sarayı'ndan sonra son devirde yapılmış sarayların en ünlüsüdür. Doğubeyazıt İlçesi'nin 5 km. doğusunda, bir dağın yamacındaki tepe üzerine kurulan Saray, Osmanlı İmparatorluğu'nun Lale Devrindeki son büyük anıt yapısıdır. 18. yy. Osmanlı mimarisinin en belirgin ve seçkin örneklerinden olduğu kadar, sanat tarihi yönünden de değeri büyüktür. Sarayın Harem Dairesi Takkapı kitabesine göre yapılış tarihi Hicri 1199, Miladî 1784'tür.

TOPHANE SARAYI

Tophane Sarayı ya da Tophane Kasrı, İstanbul'un Beyoğlu ilçesine bağlı Tophane semtinde Osmanlı döneminde kurulmuş olan kasırdır.

ÜÇÜNCÜ SADABAD SARAYI

Üçüncü Sadabad Sarayı İstanbul da Kağıthane deresi kenarında bulunan Lale devrinin 'in ünlü sarayının yerinde Sultan Abdülazizdevrinde inşa edilen, günümüzde Kağıthane Belediye Binası olarak kullanılan saray yapısıdır.Tarih boyunca aynı yerde yapıp yıktırılan üç saraydan sonuncusudur. Sadabad saraylarının birincisi 1822'de inşa edilmiş, Lale Devri'nin simgesi haline gelen sarayPatrona Halil İsyanından tahrip edilmiş; 1809'da padişah Mahmut' 'un emri ile yıktırılmıştı. Onun yerine 1809-1816'da inşa edilen ikini saray 1862'de yıktırıldı ve yerineSarkış Balyan tarafından üçüncü bir saray inşa edildi. Yapı, 1917'de üç ay kadar Erkan-ı Harp Mektebi olarak kullanıldı. İstanbul'un işgali yıllarında Çağlayan darüleytamıadıyla yetimhaneye dönüştü ve 1928'e kadar hizmet verdi. 1943'te yıktırıldı. Yerine 1952'de İstihkam Okulu inşa edilmiştir. Yapı, 1998'den bu yana Kağıthane Belediye binası olarak hizmet vermektedir.

KAYNAKÇA

<http://osmanli-saraylari.bunedir.org/>

WWW.WIKIPEDIA.COM

79293497HAREM.pdf

osmanlıda saray eğitimi.docx

osmanlıdasaray.docx

Türkler'de Saray Teşkilatı ve Hayatı - Yrd.Doç.Dr. Kemal GÖDE

tr.wikipedia.org/wiki/Kategori:**Osmanlı_sarayları**

[www.turkcebilgi.com/osmanlı_sarayları](http://www.turkcebilgi.com/osmanli_saraylari)

www.osmanlisaraylari.com/

bilgibirikimi.net › Sanat Tarihi

www.gunceltarih.blogcu.com/osmanli-saraylari-dolmabahce...sarayi/4539597

www.dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/18/30/210.pdf

www.millifolklor.com/tr/sayfalar/93/15-.pdf

www.egelisesi.k12.tr/dosyalar/editor/file/w35.pdf

<https://plus.google.com/+MehmetKYGSZ/posts/WkRKqwBhDDF>

www.friendfeedmedia.com/04a3500214b65e3905254c4b16ca628caf33dfb9

www.millisaraylar.gov.tr/portalmain/.../dS_ogretmen_rehber.pdf

www.milliyet.com.tr/osmanli-nin-ilk-sarayi-tatil-1881944/

İlberortaylı Osmanlı sarayında hayat kitabı